

Thuiswonende deelnemers uit éénoudergezin presteren minder in het middelbaar beroepsonderwijs

Kasper van der Heide

Van de deelnemers die in 2005 in het mbo zijn gestart, had drie jaar later 20 procent het onderwijs zonder diploma verlaten. De uitval was bij mannen groter dan bij vrouwen. Vooral bij allochtone mannen had een groot aandeel geen diploma na drie jaar. Daarnaast presteerden de thuiswonende deelnemers uit een éénoudergezin minder dan de thuiswonende deelnemers met twee ouders. Het uitvalpercentage zonder diploma lag bij deelnemers uit een éénoudergezin 10 procentpunten hoger. De uitval was ook hoger bij leerlingen uit gezinnen met lagere inkomsten.

1. Inleiding

Deelnemers in het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) kunnen op een bepaald niveau instromen en op een ander niveau een diploma behalen. Om zicht te krijgen hoe deze stromen verlopen is er door het CBS onderzoek gedaan. Het CBS heeft al analyses gedaan naar de studievoortgang van deelnemers in het voortgezet onderwijs en het hoger onderwijs. Met dit onderzoek wordt voor het eerst de studievoortgang in het mbo geanalyseerd.

Dit artikel beschrijft de individuele loopbanen van de leerlingen die op 1 oktober van het schooljaar 2005/'06 zijn ingestroomd in het mbo. Deze mbo-deelnemers zijn met inschrijvingen gevolgd tot en met 1 oktober 2008 (stand begin jaar 4) en met diploma's tot en met schooljaar 2007/'08 (stand na 3 jaar). Dit cohort 2005/'06 bestaat uit ruim 93 duizend deelnemers. Hiervan zaten er ruim 5 duizend op de assistentenopleidingen (niveau 1), 30 duizend op de basisberoepsopleidingen (niveau 2), bijna 16,5 duizend op de vakopleidingen (niveau 3) en bijna 41,5 duizend op de middenkaderopleidingen (niveau 4).

2. Bijna een op de vijf deelnemers verliet mbo zonder diploma

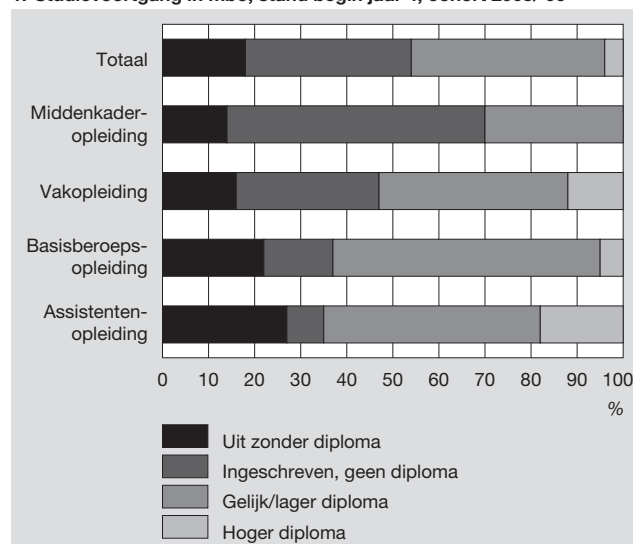
Van alle mbo-deelnemers die in 2005/'06 zijn gestart stond 18 procent in het vierde jaar niet meer ingeschreven en had ook geen diploma in de eerste drie jaar behaald. Op assistentniveau (niveau 1) was het uitvalpercentage zonder

diploma in deze periode zelfs 27 procent. Bij de middenkaderopleidingen (niveau 4) was dat minder, bij deze opleidingen stond 14 procent niet meer ingeschreven.

Van de deelnemers die waren begonnen met de assistentopleiding had 64 procent na drie jaar een diploma, waarvan 47 procent op assistentniveau en 18 procent op een hoger niveau. Acht procent stond nog ingeschreven maar had nog steeds geen diploma op zak.

Bij de basisberoepsopleidingen (niveau 2) had 22 procent in het vierde jaar geen inschrijving en geen diploma in het mbo. Wel had 63 procent een diploma behaald waarvan 5 procent op een hoger niveau. Daarnaast stond 15 procent nog ingeschreven maar had nog geen diploma behaald. Ongeveer 40 procent van de geslaagden na drie jaar stond aan het begin van jaar 4 nog steeds ingeschreven, mogelijk dat zij uiteindelijk nog een hoger diploma behalen (zie staat 1).

1. Studievoortgang in mbo, stand begin jaar 4, cohort 2005/'06

3. Grote verschillen in uitval tussen autochtone en allochtone mannen

De uitval uit het mbo was bij mannen groter dan bij vrouwen. Van de eerstejaar mannen in het mbo uit 2005/'06 had 20 procent het onderwijs na drie jaar zonder diploma verla-

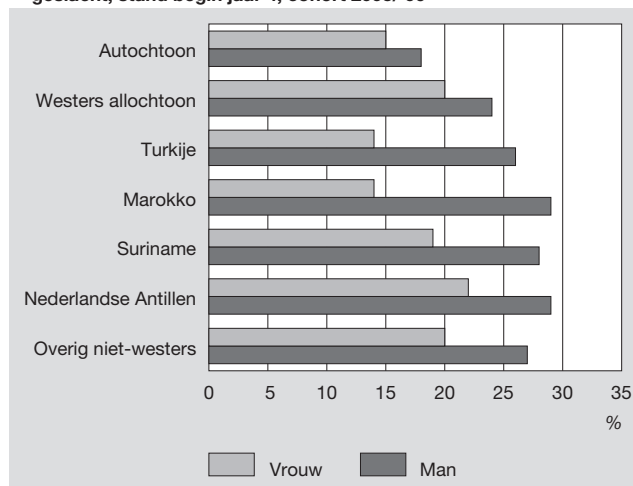
Staat 1
Studievoortgang in het mbo, stand begin jaar 4 naar hoogst behaalde diploma, cohort 2005/'06

	Diploma behaald						Geen diploma	
	gelijk niveau		lager niveau		hoger niveau		uit onderwijs	nog in onderwijs
	uit onderwijs	nog in onderwijs	uit onderwijs	nog in onderwijs	uit onderwijs	nog in onderwijs		
	%							
Totaal	21	16	2	3	3	1	18	36
Assistentopleiding	28	19	-	-	8	10	27	8
Basisberoepsopleiding	21	35	1	1	3	2	22	15
Vakopleiding	17	19	3	3	12	0	16	31
Middenkaderopleiding	22	1	3	4	-	-	14	56

ten, tegenover 15 procent van de vrouwen. Allochtone mannen deden het slechter dan de autochtone mannen. Van de autochtone mannen haakte 18 procent zonder diploma af. Bij de allochtonen liepen de percentages op van 24 procent bij de westers allochtone mannen tot 29 procent bij Marokkaanse en Antilliaanse mannen.

Bij de vrouwen was het uitvalpercentage van Turkse en Marokkaanse vrouwen nagenoeg gelijk aan dat van autochtone vrouwen. Bij de overige herkomstgroeperingen waren de resultaten iets slechter.

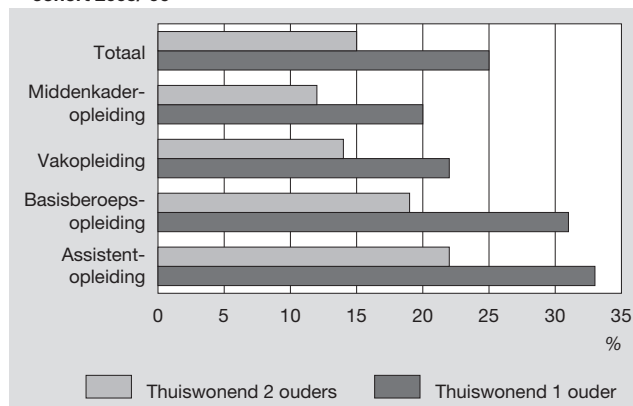
2. Uitval uit mbo zonder diploma naar herkomstgroepering en geslacht, stand begin jaar 4, cohort 2005/06

4. Gezinstype van invloed op uitval zonder diploma

Opvallend was dat bij assistentopleidingen één op de vier eerstejaars deelnemers uit een éénoudergezin kwam. Bij de basisberoepsopleidingen was dat één op de vijf, bij de vakopleidingen één op de zes en bij de middenkaderopleidingen ruim één op de zes. Deelnemers uit éénoudergezinnen hebben hiermee een groter uitvalpercentage dan deelnemers uit een gezin met twee ouders of verzorgers. Van de eerstejaars mbo-deelnemers in 2005/06 uit een éénoudergezin, was 25 procent uitgevallen. Dat is ongeveer tien procentpunten meer dan bij de mbo-deelnemers uit een tweeoudergezin. De verschillen waren het grootst bij de assistentopleidingen en basisberoepsopleidingen, ruim

3. Uitval uit mbo zonder diploma naar type gezin, stand begin jaar 4, cohort 2005/06

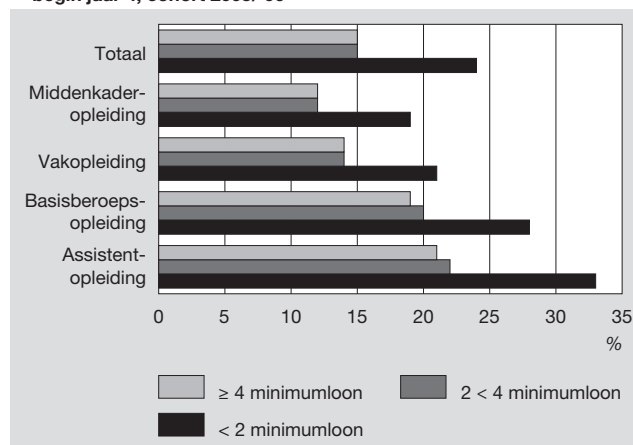

11 procentpunten. Bij de vakopleidingen en middenkaderopleidingen waren de verschillen minder, maar nog altijd acht procentpunten.

5. Bij hogere inkomsten huishouden lager uitvalpercentage

Naarmate de inkomsten van het huishouden waar de mbo'ers deel van uitmaakten hoger waren, nam het uitvalpercentage zonder diploma af. Bij de assistentopleidingen was de uitval het grootst bij huishoudens met inkomsten onder twee maal het minimumloon (33 procent). Bij huishoudens met inkomsten van twee maal het minimumloon of meer lag het uitvalpercentage voor assistentopleidingen rond de 22 procent. Voor deelnemers aan vakopleidingen en middenkaderopleidingen was het verschil in uitval tussen de laagste en de hoogste inkomsten wat minder groot, maar wel duidelijk aanwezig.

4. Uitval uit mbo zonder diploma naar inkomsten huishouden, stand begin jaar 4, cohort 2005/06

Technische toelichting

Sinds studiejaar 2004/05 worden er in het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) individuele gegevens door de Informatie Beheergroep (IB-groep) verzameld in het Basisregister onderwijsnummer (BRON). Deze gegevens worden door Centrale financiën Instellingen (Cfi) verwerkt tot een eencijferbestand waarin een aantal variabelen aan het bestand worden toegevoegd volgens met het CBS afgestemde afleidingen. Met deze eencijferbestanden is het mogelijk om de verschillende jaren aan elkaar te koppelen zodat het mogelijk wordt om de studievoortgang van deelnemers te bepalen. Omdat de gegevens pas vanaf 2004/05 beschikbaar zijn is het lastig om een goed eerstejaarscohort te selecteren. Veel deelnemers verlaten het mbo en komen, na enkele jaren gewerkt te hebben, weer terug om een hoger diploma te halen. Deze deelnemers hebben al een geschiedenis in het mbo en horen eigenlijk niet in een eerstejaarscohort. Om toch over 2005/06 een cohort te starten is besloten om de volgende selecties op het bestand van 2005/06 te doen:

- geen inschrijving in het mbo in het verleden, d.m.v. koppeling onderwijsnummerbestanden uit eerdere jaren;
- vooropleiding is niet gelijk aan mbo;

- extranei tellen niet mee;
- wel een inschrijving in het voortgezet onderwijs, volwasseneneducatie of hoger onderwijs in het jaar voorafgaand aan het cohortjaar, d.m.v. koppeling onderwijsnummerbestanden uit voorafgaande jaar.

In de laatste stap selecteren we de directe instroom in het mbo. Zouden we dit niet doen, dan blijft nog steeds een grote groep in het cohort waarvan we niet weten of ze een mbo verleden hebben.

In het voortgezet onderwijs bestand van 2004/'05 ontbreken de scholen die door het Ministerie Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) worden gefinancierd, waardoor de directe instroom vanuit het agrarisch onderwijs nog buiten cohort 2005/'06 valt. De vergelijkbare percentages van cohort 2005 en cohort 2006 komen vrijwel overeen. Van daar dat is besloten om cohort 2005 toch te publiceren.

Aan dit bestand koppelen wij vervolgens de inschrijvingsgegevens van 2006/'07 tot en met 2008/'09 en de examengegevens van 2005/'06 tot en met 2007/'08. Ook worden

persoons- en huishoudkenmerken toegevoegd door middel van koppeling met het Sociaal Statistisch Bestand (SSB).

Het mbo is te verdelen in 4 niveau's:

- niveau 1 = assistentopleiding (0,5 tot 1 jaar);
- niveau 2 = basisberoepsopleiding (2–3 jaar);
- niveau 3 = vakopleiding (2–4 jaar);
- niveau 4 = middenkaderopleidingen (3–4 jaar).

Omdat al deze opleidingen een andere nominale studieduur hebben wordt in de figuren veelal deze uitsplitsing weergegeven.

Van het cohortbestand 2005/'06 zijn vier inschrijvingsjaren en drie diplomajaren bekend. Met name voor opleidingen op niveau 3 en 4 is het rendement echter niet exact weer te geven, omdat de nominale studieduur veelal drie tot vier jaar is. De uitkomsten op basis van drie diplomajaren geven echter een betrouwbaar genoeg beeld om te kunnen publiceren.